

II edycja
Konkursu „START DO KARIERY”
Fundacja Bankowa im. Leopolda Kronenberga

WYRÓŻNIENIE

Małe i średnie przedsiębiorstwa
– działania prorozwojowe

Iwona Szklanny

Katolicki Uniwersytet Lubelski
Filia w Stalowej Woli

Perspektywa długotrwałej dekoniunktury oraz wysoki poziom bezrobocia młodzieży sprzyja poszukiwaniu systemowych rozwiązań dla małej i średniej przedsiębiorczości w Polsce. Nagłą koniecznością jest podjęcie interdyscyplinarnych prac na rzecz budowy *entrepreneurial society* poprzez propagowanie profilowanej wiedzy z zakresu small biznesu, wypromowanie „mody” na podejmowanie ryzyka i prowadzenie własnej firmy oraz stworzenie przyjaznego ekosystemu dla prowadzących działalność gospodarczą. Infrastruktura internetowa oraz sprawne otoczenie administracyjno-bankowe przedsiębiorstwa zaczynają odgrywać decydującą rolę w funkcjonowaniu większości aspektów organizacji i stanowią czynnik konkurencji między państwami Unii Europejskiej. Wspierające i pozbawione biurokratycznych dysfunkcji otoczenie ma podstawowe znaczenie dla rynkowego powodzenia nowych przedsięwzięć na równi z dostępnością finansowania oraz informatycznym zapleczem dla działania firmy. „Prawie powszechnie akceptowane jest dzisiaj stwierdzenie, że to, co dzieje się w otoczeniu, ma większe znaczenie dla przetrwania organizacji niż to, co odbywa się w jej ramach”.¹

Stworzenie ekosystemu przyjaznego przedsiębiorczym musi stać się priorytetem dla edukacji, administracji rządowej, samorządu terytorialnego oraz banków. W wysokorozwiniętych państwach standardem jest oparcie tego ekosystemu o kanały elektroniczne, w tym zwłaszcza wykorzystanie Internetu.² Przekazywana wiedza w szkolnictwie podstawowym średnim oraz wyższym, niezależnie od profilu, powinna wprowadzać w realia działalności biznesowej. Chodzi zarówno o kształtowanie świadomości młodego pokolenia poprzez pokazanie prorynkowych postaw jako pożądaných wartości i osiągalnych celów, a w przypadku decydentów o uzmysłowienie, że samozatrudnienie oraz małe i średnie firmy stanowią zasadę, a nie wyjątek w wysokorozwiniętej gospodarce.³ Przyjazny ekosystem powinien charakteryzować się możliwością zdalnej rejestracji działalności, a w przypadku wybrania tradycyjnego kontaktu z urzędami powinien zakładać

---

¹ G. Nizard, *Metamorfozy przedsiębiorstwa. Zarządzanie w zmiennym otoczeniu organizacji*, PWN Warszawa 1998, s. 11

² Istnieje szereg programów UE dotyczących zagadnienia budowy elektronicznego otoczenia dla MSP z których wymienić należy m.in.: eEurope Go Digital, program Doświadczony Samorząd (Smart Government) a w ramach VI Programu Ramowego projekt European Digital Cities. Korzystnym elementem będzie uczestnictwo w organizacjach UE np. w European Association of Craft, Small and Medium Size Enterprise oraz podejmowanie najlepszych praktyk wypracowanych zagranicą. Zob. <http://www.europa.eu.int/information_society/topics/ebusiness/godigital/index_en.htm>.

³ Podmioty tego sektora stanowią 99% wszystkich zarejestrowanych przedsiębiorstw w Polsce, wytwarzają ponad 70% dochodu narodowego, tworzą miejsca pracy dla ponad 60% zatrudnionych i realizują około 40% wszystkich nakładów inwestycyjnych.

odwrócenie ciężaru przygotowania dokumentów. Tak jak w dobrym banku to urzędnik powinien wypełniać formularze wspólnie z przedsiębiorcą a następnie powinien załatwiać drogą elektroniczną pozostałe, w tym również zewnętrzne, formalności związane np. z uzyskaniem REGON-u oraz NIP-u. Obecnie niedogodność i koszty czasowe braku interoperacyjności informatycznej między instytucjami oraz braku transakcyjności stron urzędów ponoszą przedsiębiorstwa.

Niezależnie od obranej dla działalności formy prawnej oraz tego czy formalności dokonywane będą w sądzie, gminie, czy z pomocą strony WWW obowiązywać musi zasada „one stop shop”, czyli dokonywania wszelkich czynności niezbędnych do rozruchu, prowadzenia i zaprzestania działalności w jednym miejscu. Udostępnienie online rejestrów państwowych powinno umożliwić przedsiębiorcy bez opuszczania firmy weryfikację partnera handlowego, sprawdzenie patentów celem uniknięcia naruszeń w procesie produkcji oraz sprawdzenie rejestru nieruchomości na terenie planowanych inwestycji. Brak lub niedorozwój podstawowych *usług e-administracji* o ogólnej doniosłości dla wszystkich przedsiębiorców wzbudza wątpliwość odnośnie sensu wydatkowania środków na dotacje dla pojedynczych przedsiębiorstw. Szybkie usunięcie tych zapóźnień rejestrów publicznych dostępnych online, zwłaszcza z wykorzystaniem e-płatności, wymagać będzie pilnie znacznego nakładu środków. W tym zakresie konieczne jest rozległe wykorzystanie partnerstwa publiczno-prywatnego i partycypacja firm informatycznych w dochodach z opłat. Szczególną uwagę poświęcić należy uregulowaniu informacji online o dłużnikach lub przedsiębiorcach, przeciwko którym toczą się sprawy sądowe lub postępowania karne. Popularność dzikich rejestrów tego typu dowodzi, że jest to dotkliwa luka i ważny czynnik budowy zaufania w *relacjach B2B* mogący ograniczyć efekt domina, w którym niesolidni dłużnicy wciągają w utratę płynności kolejne firmy. Celem budowy zaufania w *relacjach B2C* i promocji polskiego eksportu konieczne jest opracowanie systemu certyfikacji stron MSP tzw. trustmarkami. Uczestnictwo w takim systemie byłoby dobrowolne a skargi od konsumentów powodowałyby utratę prawa do używania znaku na wzór bryt. TRUST UK.

Łatwość wyrejestrowania firmy w powiązaniu z uelastycznieniem rynku pracy umożliwia szybkie zaprzestanie niedochodowej działalności, a tym samym znacznie ogranicza ryzyko przedsiębiorcy. Usprawnienie systemu rejestrowego oraz outsourcing i formy pracy czasowej upodobnią, zatem funkcjonowanie znaczącej

części małych firm do *organizacji wirtualnych*.⁴ W tym zakresie do zrobienia pozostaje jeszcze analiza światowych rozwiązań w zakresie *dormant companies*, czyli spółek o zawieszony czasowo działalności. Dopuszczenie takich rozwiązań miałyby znaczenie głównie podatkowe i umożliwiłoby zachowanie osobowości prawnej przez spółkę zaprzestającą przejściowo funkcjonowania. Podmiot zachowywałby ciągłość istnienia, firmę, pod którą występował w obrocie oraz inne aktywa niematerialne i składniki majątkowe.

Obietnica korzyści musi być tym większa im trudniejsze rynki i większe ryzyko niepowodzenia wynikające z sytuacji makroekonomicznej. Wskazane jest zbudowanie przejrzystego systemu kredytu podatkowego dla pierwszego założonego przedsiębiorstwa. Nowy przedsiębiorca na okres 1-2 lat mógłby wybrać prowadzenie firmy przy niższych obciążeniach podatkowych, aby przez parę kolejnych lat płacić wyższy PIT⁵. W przypadku porażki przedsięwzięcia straty ponosiłby nie tylko przedsiębiorca, ale również w postaci utraconego podatku państwo. System tego typu wymagałby odpowiedniego uszczelnienia na możliwość obchodzenia przez wielokrotne zakładanie firmy. BCC przewiduje, że po wstąpieniu do UE może upaść nawet do ok. 80% obecnych mikroprzedsiębiorstw (do 9 osób) oraz małych firm (od 10 do 49). Gdyby potwierdziły się te pesymistyczne przypuszczenia duże znaczenie mieć będzie tworzenie zachęt i „miękkiego lądowania” dla tzw. seryjnych przedsiębiorców. Osoby posiadające już doświadczenie biznesowe z działalności zakończonej (czasami także upadłością) stanowią cenny motor kolejnych przedsięwzięć gospodarczych. Zmotywowanie ich będzie trudne bez tańszej dostępności przywileju ograniczonej odpowiedzialności. Wysokie wymogi odnośnie kapitału założycielskiego skutkować będą windykacją z majątków osobistych i trwałym wycofaniem w przypadku porażki przedsięwzięcia.

Dla ułatwienia pozyskiwania niezbędnego kapitału przez MSP proponowałabym opracowanie ram prawnych dla tzw. Samorządowych Funduszy Pożyczkowych powołanych dla udzielania *mikropożyczek*, ze środków pozyskanych z emisji papierów dłużnych, oraz ze specjalnych partnerskich programów lokat bankowych. Instrumenty zabezpieczone były by gwarancją samorządu. Zapisy

---

⁴Zob. dr hab. M. Dolińska, Działalność organizacji wirtualnych w sieci powiązań, Organizacja i kierowanie, 01/2002 s. 23

⁵ Według Badań „Kondycja małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce” przeprowadzonych przez Centrum Badań i Analiz Rynku – ASM - 93,3 % małych i średnich przedsiębiorstw rozlicza się z fiskusem przez PIT.

i wpłaty prowadzono by on–line za pomocą stron internetowych danego samorządu. Lokaty te byłyby nieco wyżej oprocentowane niż obecne produkty bankowe, co umożliwiłoby pozyskanie wolnych środków innych przedsiębiorstw (zwłaszcza lokalnych) oraz internetowe wpłaty drobnych inwestorów. Dla podwyższenia płynności większych emisji byłoby wskazane notowanie oferty na CeTO. Wyższa płynność mogłaby poprawić głębokość rynku, tzn. zwiększyć popyt na papiery dłużne, co jest niezmiernie ważne wobec rosnącej podaży tych papierów. Mikropożyczki z pozyskanych tą drogą środków przyznawane byłyby po weryfikacji biznesplanów przez księgowość samorządu i po akceptacji tych spełnianych wymogi formalne przez np. radę miasta podlegałyby wyborowi w drodze głosowania osobistego lub on – line inwestorów danego Funduszu proporcjonalnie do liczby wykupionych jednostek. Katalizatorem rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw może być współfinansowanie w oparciu o powszechnie znany w krajach Unii Europejskiej model z zakresu inżynierii finansowej partnerstwa publiczno– prywatnego („PPP”).⁶

W miejsce obecnego finansowego wortalu eMSP konieczne jest stworzenie ogólnopolskiego *portalu wiedzy*⁷ dla małej i średniej przedsiębiorczości, który zarazem konsolidowałby wszystkie usługi publiczne online dla przedsiębiorców, informacje o sposobach finansowania, dostępnej pomocy publicznej i integrowałby inne relewantne projekty rządowe, jak np. anglojęzyczny portal promocji polskiego eksportu. Portal powinien umożliwiać rejestrację firmy, wspierać decyzje o wyborze formy prawnej oraz dostarczać wyczerpującej wiedzy o analizie rynku, przygotowaniu profesjonalnego biznesplanu i zawierać bazy pomocne w poszukiwaniu inwestorów, dostawców w relacjach b2b oraz budowaniu współpracy na zasadach franchisingu.⁸ Portal powinien przekazywać nieodpłatnie wiedzę niezbędną prowadzenia działalności gospodarczej, samodzielnej budowy infrastruktury informatycznej oraz z zakresu e-biznesu.⁹

---

⁶ Zob. A. Malinowski, O programie rządowym, Nowe życie gospodarcze, 10.02.2002

⁷ Zob. zawartość kanadyjskich portali dla MSP: <<http://www.cbasc.org/osbw/workshop.cfm>>, <<http://bsa.cbasc.org/gol/bsa/interface.nsf/engdoc/0.html>>, <http://www.cbasc.org/ibp/home_en.cfm>, <<http://www.e-bc.ca/advanced.asp>> oraz <<http://strategis.ic.gc.ca/SSG/ee00009e.html>>.

⁸ Zob. dr Izabella Steinerowska – Streb, Franchising w rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, Ekonomika i Organizacja przedsiębiorstwa, 05/2003

⁹ Por. np. teoretyczne hiszpańskie opracowania na temat możliwości wykorzystania e-biznesu w MSP: <<http://www.cbt.es/mediat-sme/News.html>> oraz praktyczne brytyjskie wsparcie oceny gotowości na wdrażanie e-biznesu, wyjaśnienie przepisów itp.: <<http://www.usherproject.org.uk/support/checklists2/e-suit-check.html>>.

Wg opracowania GUS "Warunki powstania i działania przedsiębiorstw w 2002 r.", ok. 70% firm nie miało płynności I stopnia, a 60% płynności II stopnia. Oznacza to, że blisko 60% przedsiębiorstw traciło w tym czasie płynność niezbędną do sfinansowania bieżącego funkcjonowania, nie mówiąc o inwestycjach IT, rozwoju kanałów e-marketingu lub uzyskaniu kredytów na te cele. W tych warunkach inwestycje w budowę infrastruktury teleinformatycznej oraz pokrycie opłat za dostęp do Internetu może okazać się przeszkodą trudną do pokonania. W Europie koniecznością staje się funkcjonowanie w internetowych łańcuchach dostaw i elektronicznych systemach zamówień publicznych. Rolą państwa względem poszukujących oszczędności przedsiębiorców jest promocja oprogramowania i know how zakresu *open source*.¹⁰ Zakup komercyjnego oprogramowania rzadko się zwraca w krótkim cyklu życia niewielkiej firmy. Państwo powinno stosować otwarte standardy w zakresie aplikacji wykorzystywanych na styku z przedsiębiorcami, partycypować w opracowaniu lub spolszczeniu oprogramowania linuksowego dla MSP oraz popularyzować oparcie firm o outsourcing i usługi typu ASP¹¹.

Budowa *entrepreneurial society* to także praca nad zmianą mentalności nie mniej intensywna jak w przypadku integracji europejskiej. Brak wiedzy z zakresu rachunkowości, podatków, marketingu lub prawa pracy dostosowany do prowadzenia małej firmy mógłby usunąć Telewizyjny Uniwersytet Small Businessu. Komplementarne materiały oraz testy zamieszczać powinien portal dla małych przedsiębiorstw. W działania te powinny zostać włączone banki w zakresie, w jakim konieczne jest wyjaśnienie zasad finansowania prowadzonej działalności.¹² Zmiana kształcenia uczelnianego powinna zakładać wprowadzenie dodatkowych praktycznych zajęć realizowanych na wzór niemieckiego programu *Betrieb gründen*¹³ rozpoczynającego się od analizy rynku, wytyczenia celów działalności, przygotowania dokumentacji kredytowej, a w przypadku studentów opracowywania biznesplanów. Zajęcia powinny uwzględniać uwarunkowania regionu i być powiązane ze spotkaniami z lokalnymi liderami życia gospodarczego, bankowcami z

---

<<http://www.ukonlineforbusiness-scotland.com/legal-factsheets.asp>><<http://www.ukonlineforbusiness.gov.uk/>>.

¹⁰ Doskonały przykład stanowi niemiecka broszura o zastosowaniach Linuxa w małych przedsiębiorstwach. Zob. <<http://oss-broschuere.berlios.de/broschuere/broschuere-en.html>>.

¹¹ E. Dudek, Rynek usług ASP, *Manager*, 01/2003 s. 41

¹² Obecnie w ramach portalu eMSP działania takie prowadzą już CETO oraz GPW. Por. <www.emsp.pl>.

¹³ Studium przedsiębiorczości dla uczniów drugich klas szkół średnich i studentów trzeciego roku studiów.

wydziałów kredytowych oraz inkubatorami uniwersyteckimi lub praktykami zarządzania małą firmą.